

Pozměňovací návrhy

k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk 724)

1. **V Čl. I bodu 64. § 98c** se dosavadní odstavce 4 a 5 zrušují.

Dosavadní odstavec 6 se označuje jako odstavec 4.

Odůvodnění zrušení odstavce 4:

Pouze autoři hudby jsou při výkonu kolektivní správy práv postaveni do nadřazeného postavení k ostatním autorům a jiným nositelům práv (výkonným umělcům, literátům, výtvarníkům atd.), když současné znění autorského zákona (i návrh novely) **ukládá administrativní povinnosti dokonce i osobám, které hudební díla neužívají** – provozovatelům určitého prostoru, jenž má sloužit k veřejné hudební produkci. Tyto povinnosti zatěžují vlastníky prostorů administrativními povinnostmi, aniž by oni hudební díla užívali.

Podle autorského zákona jen autor smí užit dílo či k takovému užití poskytnout souhlas (licenci). Vztah mezi uživatelem a autorem je vztahem soukromoprávním a řídí se smlouvou, kterou uživatel autorského díla získává od nositele práv souhlas ke konkrétnímu užití. Pokud je dílo užito beze smlouvy, jde o soukromoprávní delikt, s nímž už současné znění autorského zákona spojuje negativní důsledky (např. povinnost zdržet se šíření, povinnost vydat bezdůvodné obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé odměny atd.). Jde tedy o smluvní vztah, k němuž konstruovat ještě další zákonné povinnosti jiným subjektům, které nejsou součástí tohoto smluvního vztahu (oprávněný uživatel - autor), nelze pokládat za oprávněné. V případě neoprávněného užití už současný autorský zákon stanovuje dostatek právních nástrojů k řešení takové situace (§ 40 a následující). Ostatně ani předkladatel novely autorského zákona nenavrhuje zásadní změny v současných pravidlech.

Je třeba doplnit, že již podle současné soudní judikatury musí vždy kolektivní správce prokázat v soudním řízení (např. kontrolním protokolem), že v určitém prostoru docházelo k užití chráněných děl (Nález ÚS ze dne 6. 5. 2015 IV. ÚS 2445/14; náleží ÚS ze dne 6. 5. 2015 IV: 2496/14; náleží ÚS ze dne 13. 1. 2015, II. ÚS 2186/14). Stanovit v takové situaci ještě další administrativní povinnosti osobám neužívající hudební díla je nepřiměřené, zvláště poskytuje-li právní úprava dostatek právních nástrojů ochrany při neoprávněném užívání díla.

Konkrétně tedy kolektivní správce bude muset uvést kontrolním protokolem, kdy, kým a v jakém rozsahu byla užitá chráněná autorská díla. Za neoprávněného uživatele se přitom nepokládá provozovatel či jiného prostoru, ale osoba, jež užitá díla bez příslušného oprávnění.

Nelze souhlasit ani s tím, aby v právních vztazích, vycházející ze soukromoprávní úpravy, při užívání autorských děl byla jednostranně zvýhodněna určitá část tvůrců – konkrétně autorů hudby. Žádné obdobné zvýhodnění není poskytnuto dalším kolektivním správcům, ačkoli stejně tak i v provozovnách či jiných prostorech dochází pravidelně k užití i jiných druhů chráněných děl. Proč je tedy současné znění § 100 odst. 4 či navrhované ust. § 98c odst. 4 koncipováno pouze jako jednostranné zvýhodnění autorů hudby, když při veřejné hudební produkci mohou být šířeny i další chráněné předměty práv (např. výkony výkonných umělců, díla mistrů zvuku atd.), je nejasné.

V neposlední řadě je nutno vyzdvihnout, že i stávající znění § 100 odst. 3, tak navrhované ust. § 98c odst. 3, skýtá kolektivním správcům pravomoc žádat poskytnutí informací, když stanovuje: „*Uživatel nebo jiný účastník smluv uzavřených při výkonu kolektivní správy je povinen kolektivnímu správci na jeho žádost prokázat řádné a včasné plnění takových smluv uzavřených s tímto kolektivním správcem. Kolektivní správce nesmí takto zjištěné informace využít k jinému účelu než k výkonu kolektivní správy.*“ (citace návrhu ust. § 98c odst. 3).

Navíc kolektivní správce může žádat o poskytnutí totožných informací i s využitím již stávajícího znění § 40 odst. 1 písm. c) v souvislosti s § 41, a to včetně soudního uplatnění příslušné žaloby. Takovéto oprávnění však může využít až poté, co nezjistí údaje o uživateli děl a rozsahu užití.

S ohledem na to, že navržená (jakož i dosavadní úprava obsažená v § 100 odst. 4) stanovuje nejen neoprávněnou nerovnost mezi různými skupinami autorů, resp. umělců, ale je zároveň normou imperfektní, neboť za nesplnění povinnosti, která je provozovateli uložena, není stanovena žádná sankce, je dán další důvod pro zrušení příslušného ustanovení. V úvahu by tak přicházel pouze obecný nárok na náhradu škody za nesplnění zákonné povinnosti, který by byl v praxi pouze velice těžko a nepravděpodobně uplatňovaný a uplatňovatelný.

Odůvodnění zrušení odstavce 5:

Pouze autoři hudby jsou při výkonu kolektivní správy práv postaveni do nadřazeného postavení k ostatním autorům a jiným nositelům práv (výkonným umělcům, literátům, výtvarníkům atd.). Současné znění § 100 odst. 5 ukládá provozovatelům živých veřejných hudebních produkcí povinnost hlásit nejpozději 10 dnů přede dnem konání produkce jména a názvy děl, jež mají být při živém provedení hrána (provozována). Navrhované znění § 98c odst. 5 ji sice prodlužuje na 15 dní, ale jinak povinnosti provozovatelů stanovuje beze změny. Tato zákonná povinnost má však být předmětem smluvního vztahu uživatele k příslušnému kolektivnímu správci hudebních děl s textem či bez textu OSA (dále jen „OSA“), protože dochází k šíření (užití) hudebních děl provozovatelem. Vztah mezi oprávněným uživatelem a kolektivním správcem, kdy dochází k živé hudební produkci, má být vztahem smluvním, kdy jsou vzájemná práva a povinnosti smluvních stran při užití děl stanoveny pochopitelně v takové smlouvě (většinou v hromadné smlouvě). Vztah mezi uživatelem a autorem je vztahem soukromoprávním a řídí se smlouvou, kterou uživatel autorského díla získal od nositele práv souhlas ke konkrétnímu užití a která má mezi stranami určovat jejich vzájemné povinnosti a práva. Je zcela netypické, aby do tohoto smluvního vztahu vstupoval zákonodárce a stanovoval jedné z jejich stran ještě mimo tuto smlouvu další povinnosti. I zákonodárce by měl respektovat prostor, který si mají vytyčit vzájemným jednáním strany smlouvy. Pokud je dílo užito beze smlouvy, jde o soukromoprávní delikt, s nímž už současné znění autorského zákona spojuje negativní důsledky (např. povinnost zdržet se šíření, povinnost vydat bezdůvodné obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé odměny atd.).

Důsledky předmětného ustanovení jsou pak i absurdní. Povinnosti hlásit kolektivnímu správci OSA (v rámci živé hudební produkce) se týká i těch skladeb, jejichž autor si nepřeje být zastupován OSA a nepřeje si od OSA získávat žádné odměny anebo dokonce když autor hraje jako interpret svá díla vlastní a přitom také nepožaduje od OSA žádnou odměnu, stejně tak se týká i skladeb, u kterých uplynula doba trvání majetkových práv. Je nutno zdůraznit, že stoupá počet autorů, kteří si nepřejí být z různých důvodů zastupováni OSA, a rovněž že vznikla profesní asociace takových autorů – Svaz nezávislých autorů.

Zrušením předmětného ustanovení zůstane zachována povinnost provozovatele živé veřejné hudební produkce uzavřít před užitím chráněných děl smlouvu s OSA, pokud dochází k užití skladeb autorů tímto kolektivním správcem zastupovaných. Řádné nahlášení užitých skladeb si bezpochyby tento kolektivní správce „pohlídá“ při uzavírání (hromadné) smlouvy o užití.

Nelze rovněž souhlasit ani s tím, aby v právních vztazích, vycházející ze soukromoprávní úpravy, při užívání autorských děl byla jednostranně zvýhodněna určitá část tvůrců – konkrétně autorů hudby. Žádné obdobné ustanovení není v autorském zákoně obsaženo při užití děl dalším autorům a jejich kolektivním správcům, ačkoli stejně tak i v provozovnách či jiných prostorech dochází pravidelně k užití i jiných druhů chráněných děl (viz obdobně ke znění § 98c odst. 4, které se rovněž navrhuje vypustit z autorského zákona). Buď by se i ve vztahu k těmto jiným tvůrcům měla zákonná úprava rozšířit, anebo všechny tvůrce postavit na roveň.

V neposlední řadě je nutno vyzdvihnout, že i stávající znění § 100 odst. 3, tak navrhované ust. § 98c odst. 3, skýtá kolektivním správcům pravomoc žádat poskytnutí informací, když stanovuje: „*Uživatel nebo jiný účastník smluv uzavřených při výkonu kolektivní správy je povinen kolektivnímu správci na jeho žádost prokázat řádné a včasné plnění takových smluv uzavřených s tímto kolektivním správcem. Kolektivní správce nesmí takto zjištěné informace využít k jinému účelu než k výkonu kolektivní správy.*“ (citace návrhu § 98c odst. 3).

Lze tedy shrnout, že při živé hudební produkci je dostatečně již v současné době na úrovni autorského zákona ochráněna povinnost získat oprávnění k užití hudebních děl nutností sjednat příslušnou hromadnou smlouvu, v níž se mohou OSA a provozovatel této živé hudební produkce dohodnout o povinnosti určitých hlášení, a dále že nezbytné informace může jakýkoli kolektivní správce již nyní požadovat po užitelích s oporou využití ust. § 98c odst. 3. Speciální zvýhodnění autorů hudby dle současného znění § 100 odst. 5, ale i navrhovaného § 98c odst. 5 je tak nadbytečné.

Navíc kolektivní správce může žádat o poskytnutí totožných informací i s využitím již stávajícího znění § 40 odst. 1 písm. c) v souvislosti s § 41, a to včetně soudního uplatnění příslušné žaloby. Takovéto oprávnění však může využít až poté, co nezjistí údaje o užiteli děl a rozsahu užití.

S ohledem na to, že dosavadní úprava obsažená v § 100 odst. 5 stanovuje nejen neoprávněnou nerovnost mezi různými skupinami autorů, resp. umělců, ale je zároveň normou imperfektní, neboť za nesplnění povinnosti, která je provozovateli uložena, není stanovena žádná sankce, je dán další důvod pro zrušení příslušného ustanovení. V úvahu by tak přicházel pouze obecný nárok na náhradu škody za nesplnění zákonné povinnosti, který by byl v praxi pouze velice těžko a nepravděpodobně uplatňovaný a uplatňovatelný.

2. V Čl. I bodu 64. oddíl 5 nově zní:

„Oddíl 5

Sazby odměn

§ 98e

Obecná ustanovení

(1) Nestanoví-li sazby odměn vybíraných kolektivními správci tento zákon nebo prováděcí předpis k tomuto zákonu, stanoví je sazebník kolektivního správce (dále jen „sazebník“) a jsou vždy uvedeny bez daně z přidané hodnoty.

(2) Sazby odměn stanovené sazebníkem musí vycházet z objektivních a nediskriminačních kritérií a být ve vztahu k těmto kritériím přiměřené.

(3) Při stanovení sazeb odměn sazebníkem se přihlédne k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany, zejména:

- a) k tomu, zda k užití předmětu ochrany dochází při výkonu podnikání nebo jiné výdělečné činnosti,
- b) k přímému nebo nepřímému hospodářskému nebo obchodnímu prospěchu, který uživatel získá z užití nebo v souvislosti s užitím předmětu ochrany,
- c) k charakteru a specifikům místa nebo oblasti, ve které dochází k užití předmětu ochrany,
- d) k četnosti využití ubytovacích prostor, v nichž dochází k užití předmětu ochrany,
- e) k počtu osob, kterým bylo dílo sděleno způsobem podle § 19, k celkovému počtu nositelů práv, pro které kolektivní správce vykonává kolektivní správu, včetně počtu nositelů práv, pro které tak činí na základě smluv podle § 97g odst. 1-

(4) Hodlá-li zvýšit kolektivní správce sazbu odměny oproti její předchozí výši o více než trojnásobek inflace, zveřejněné Českým statistickým úřadem za období tří úplných po sobě jdoucích kalendářních let předcházejících období, pro nějž má platit nová výše sazby odměny, je povinen získat k takovému postupu souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“). Při posouzení, zda souhlas vydá, Úřad přihlíží zejména k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany dle odst. 3, dále zda nedochází ke zneužití dominantního postavení kolektivního správce v hospodářské soutěži anebo zda nehrozí jiná zásadní újma při ochraně hospodářské soutěže podle zvláštního předpisu ^{x)}. Nezáská-li kolektivní správce potřebný souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, může navýšit sazbu odměny při dodržení podmínek stanovených v odst. 3 jen do limitu stanoveného ve větě první tohoto odstavce; v opačném případě ministerstvo takový sazebník neuveřejní dle odst. 5.

(5) Ministerstvo uveřejňuje platné sazebníky na svých internetových stránkách, a to ve lhůtě jednoho měsíce od obdržení sazebníku od kolektivního správce, popř. od obdržení rozhodnutí Úřadu, pokud ho bylo zapotřebí; v opačném případě je oprávněn jej takto zveřejnit na svých internetových stránkách kolektivní správce.

§ 98f

Zvláštní ustanovení k sazebníku odměn a jeho závaznosti

(1) Právnícká osoba sdružující příslušné uživatele předmětů ochrany, je oprávněna se u kolektivního správce přihlásit za účelem projednání návrhu sazebníku, pokud prokáže, že sdružuje vyšší než zanedbatelný počet uživatelů.

(2) Ve sporech vyplývajících z práva duševního vlastnictví ^{xx)} soud vychází z ministerstvem uveřejněného sazebníku anebo v případě jeho nečinnosti oprávněně kolektivním správcem, ledaže uživatel nebo osoba povinná k platbě zvláštních odměn prokáže, že sazba v takovém sazebníku uvedená je zcela zjevně nepřiměřená k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany.

(3) Pokud se odvolává kolektivní správce ve sporu vyplývajícím z práva duševního vlastnictví na návrh sazebníku, který nebyl uveřejněn ministerstvem anebo v případě jeho nečinnosti oprávněně kolektivním správcem, a uplatní-li uživatel či osoba povinná k platbě zvláštních odměn námitku neuveřejnění sazebníku ministerstvem, soud k návrhu provede dokazování ohledně přiměřenosti výše kolektivním správcem uplatňované sazby. Dospěje-li soud v rozhodnutí k závěru, že sazba dle návrhu

sazebníku odměn neuveřejněného ministerstvem je nepřiměřená, výši žalované částky přiměřeně sníží, odchýlně od § 40 odst. 4 věty druhé.“.

x) Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.
xx) § 9 odst. 2 písm. g) občanského soudního řádu.

Odůvodnění:

Ke změnám v § 98e

Současné znění návrhu dle § 98e odst. 3 písm. e) se navrhuje vypustit, toto ustanovení stanovuje, že v rámci stanovení výše sazby odměn se má přihlídnout k počtu nositelů práv (autorů), které kolektivní správce zastupuje. Za prvé tento návrh protiče principu autorského práva, podle něhož je nutné získat souhlas s užitím díla, nikoli autora. Nelicencuje se tedy nikdy autor, ale jeho konkrétní dílo. Za druhé argument OSA a jiných kolektivních správců velmi často zní, že tento kolektivní správce zastupuje vysoký počet zahraničních autorů. Jestliže ovšem ani evropská úprava nestanovuje jako povinnost členského státu promítnout počty osob zastupované kolektivními správci do výslovného znění autorského zákona, není nutné toto kritérium promítat explicitně do podoby zákona. Ostatně kolektivní správce k němu může s náležitým odůvodněním přihlídnout vždy, jestliže výčet uvedený v zákoně je demonstrativní.

Obdobnou argumentaci lze uplatnit i pro zrušení současného návrhu odst. 4), který velmi často slouží jako důvod pro navyšování sazeb – hledisko sazeb, které jsou uplatňovány v jiných evropských státech. Podle názoru navrhovatele hledisko výše sazeb odměn kolektivních správců v jiných evropských státech nelze automaticky bez přihlídnutí ke specifikům vývoje sazeb a obecně poměrů při výkonu kolektivní správy práv v ČR. Výše sazeb odměn mezi členskými státy EU, příp. EHP prošla autonomním vývojem a nelze ani bez dalšího požadovat, aby se sazby uplatňované např. v Německu, Belgii atd. porovnávaly na cenový vývoj v ČR.

Ke stanovení povinnosti získat souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže dle nově formulovaného § 98e odst. 4

Povinnost získat souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je stanovena k ochraně veřejného zájmu, kterým je nezneužívání dominantního postavení kolektivních správců při stanovování výše sazeb, při navyšování těchto sazeb meziročně nad míru trojnásobku inflace za předešlé tři úplné kalendářní roky. V zájmu právní jistoty obou stran – kolektivních správců a uživatelů jsou upraveny závazné lhůty při vyhlašování sazebníků odměn.

K § 98e odst. 5 – procesu zveřejnění sazebníku odměn

V zájmu jak kolektivních správců a spravovaných nositelů práv, ale i uživatelů, orgánu veřejné moci a široké veřejnosti je, aby proces zveřejňování sazebníků odměn byl zákonem předvídaný a rovněž poskytoval záruky proti nečinnosti pro účastníky autorskoprávních vztahů. Tomu odpovídá textace nově upraveného odst. 5.

K § 98f odst. 1

Zachovává se stávající definice právnické osoby, která má právo se přihlásit u kolektivního správce s cílem vyjednat o návrhu sazebníku odměn. Vyšší než zanedbatelný počet uživatel je termín současného znění autorského zákona, jenž nečiní při interpretaci výkladové problémy.

K § 98f odst. 2 a odst. 3

Jedná se o logické vyústění soudní aplikovatelnosti zveřejněného sazebníku odměn anebo naopak sazebníku nezveřejněného dle postupu § 98e odst. 5.

3. V čl. II se za dosavadní bod 7. doplňuje nový bod 8., který zní:

„8. Zveřejnil-li kolektivní správce přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona návrh výše odměn nebo návrh způsobu jejich určení (návrh sazebníku), avšak pro období platné po nabytí jeho účinnosti, přesahující nárůst sazeb oproti poslednímu předchozímu sazebníku vyšší než trojnásobek inflace za období tří úplných kalendářních let předcházející období, pro nějž má platit nová výše sazby odměny, je povinen získat pro období po nabytí účinnosti tohoto zákona souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Při posouzení, zda souhlas vydá, Úřad pro ochranu hospodářské soutěže přihlíží zejména k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany dle § 98 odst. 3, dále zda nedochází ke zneužití dominantního postavení kolektivního správce v hospodářské soutěži anebo zda nehrozí jiná zásadní újma při ochraně hospodářské soutěže podle zvláštního předpisu^{x)}. Do doby, než získá tento souhlas, se lze ve sporu vyplývajícím z práva duševní vlastnictví^{xx)} účinně dovolávat jen sazeb platných v posledním předchozím sazebníku odměn, navýšených nejvýše o trojnásobek inflace dle věty první tohoto odstavce, ledaže kolektivní správce prokáže, že sazba v takovém sazebníku uvedená je zcela zjevně nepřiměřená k účelu, způsobu, rozsahu a okolnostem užití předmětu ochrany.“.

x) Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů.

xx) § 9 odst. 2 písm. g) občanského soudního řadu.

Odůvodnění:

Reaguje se na stav skokového zvýšení sazebníku odměn OSA (vč. kolektivního správce DILIA), které znamená nárůst odměn o desítky procent. Takový nárůst sazeb by autorský zákon nad úroveň trojnásobku inflace zjištěné za poslední úplné tři kalendářní roky neměl bez dalšího připouštět. Fixuje se tím výše sazeb odměn roku 2016, jestliže má dojít ke zvýšení žádaných odměn nad takový inflační limit, je nutné i pro tyto sazebníky odměn získat souhlas Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

V Praze dne 19. září 2016

prof. RNDr. František Vácha, Ph.D.
poslanec Parlamentu ČR